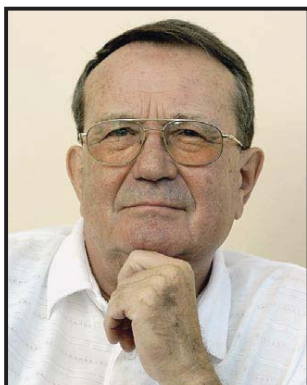

In memoriam

Академик Евгени Викторов Головински

Евгени Викторов Головински е роден на 18 март 1934 година в гр. Бургас. Завършва специалността „Органична химия“ в Софийския университет (СУ) „Св. Климент Охридски“ през 1957 г. и същата година е зачислен в редовна докторантура (тогава аспирантура) към катедра „Медицинска химия“ на Висшия медицински институт в София (сега Медицински университет). Там под ръководството на чл.-кор. Александър Спасов разработва кандидатска (сега докторска) теза, която защитава през 1961 г., след което е назначен за асистент в същата катедра.

През 1966 г. преминава на работа в Централната биохимична лаборатория (сега Институт по молекулярна биология) на БАН, където последователно заема длъжностите старши научен сътрудник II степен (доцент), професор (1979 г.) и завеждащ секция „Химия и биохимия на антиметаболитите“ (1981–2007 г.). Защитава дисертация за научната степен „доктор на химическите науки“ през 1977 година. Избран е за член-кореспондент на БАН през 1989 г. и за академик през 1997 година.

Академик Евгени Головински е световно известен български биохимик. Основните му научни интереси са в областта на медицинската химия. С ръководения от него научен колектив той създава нови биологично активни съединения с цитостатично действие като пуринови и пиримидинови аналози, аналози на техни предшественици, аналози на природни аминокиселини и пептиди, и изучава техния фармакологичен ефект. Създава оригинален метод за получаване на противотуморния препарат „Циплатан“, за който има издадени патенти. В сътрудничество с германски учени изяснява фармакобиохимията и механизма на действие на противотуморния препарат „Ендоксан“ (циклофосфамид) и на редица инхибитори на глюкуронозилтрансферазите (промишлени отрови, фунгициди, хербициди, инсектициди, танини и хранителни добавки). Результа-

тите от неговите изследвания имат важно значение за създаването на нови лекарствени средства.

Акад. Е. Головински е автор на 224 научни статии, от които 150 са публикувани в едни от най-реномираните чуждестранни и международни научни списания. Трудовете му са цитирани повече от 1400 пъти, а някои от тях са включени в световно известни учебници, наръчници, справочници, енциклопедии и монографии, като „Houben-Weil Handbuch der Organischen Chemie“, „Metodicum Chemicum“, „Handbook of Experimental Pharmacology“ и други. Участва в 152 международни и национални научни форуми, в 29 от които с пленарни доклади. Той е автор на монографията „Биохимия на антиметаболитите“ (1975 г.), издадена два пъти и на немски език (1984 и 2002 г.). Има 43 авторски свидетелства и 4 чуждестранни патенти. Автор е на голям брой научно-популярни статии и книги, както и на университетски учебници „Биоорганична химия“ и „Биохимия на антиметаболитите“.

Акад. Е. Головински е чел лекции в Биологическия и Химическия факултети на СУ, Югозападния университет „Неофит Рилски“ (където завежда катедра „Химия“), Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, Бургаския свободен университет и др. Под неговото научно ръководство са защитени 26 докторски дисертации.

Той е ръководител на Научно-информационния център „Българска енциклопедия – БАН“ (2002–2009 г.), главен редактор на популярната българска енциклопедия „България А-Я“; председател на Съвета за издателска дейност на БАН (1993–1997 г.), член на Управителния съвет на БАН (1991–1994 г.), член на Специализирания научен съвет (СНС) „Биохимия биофизика и молекулярна биология“ при Висшата атестационна комисия (1985–2007 г.), председател на СНС по фармация при ВАК (1991–2010 г.), член на Съвета на НАОА към МС на РБ (1997–2000 г.), председател (1998–2001 г.) и почетен председател (от 2001 г.) на Хумболтовия съюз в България, председател на Федерацията за разпространение на научни знания (1990–2005 г.), член на Управителния съвет на фондация „Еврика“, член на почетния борд на Нов симфоничен оркестър, София (1999 г.) и др.

За своите научни и обществени заслуги акад. Е. Головински е носител на орден „Св. Св. Кирил и Методий“ първа степен (2008 г.), германския орден „Федере-

лен кръст за заслуги на лента“ („Bundesverdienstkreuz am Bande“, 2001 г.), медал „Св. Климент Охридски“ (1999 г.), почетен знак „Проф. Марин Дринов“ на БАН (1999 г.), медал „Проф. Марин Дринов“ на лента, БАН (2004); юбилеен медал на Университета в Хале, Германия (1994 г.), почетен гражданин на Бургас (2000 г.), почетен гражданин на Благоевград (2006 г.), доктор хонорис кауза на СУ „Св. Климент Охридски“ и Медицинския университет в София и др.

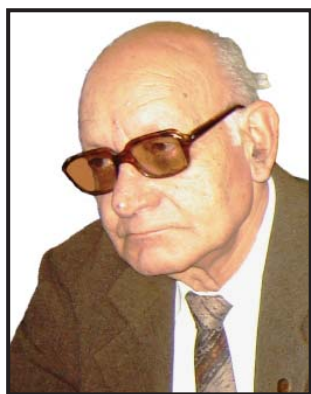
Акад. Головински е пример за международно утвърден учен, създал световно призната школа за обучение и реализация на кадри в областта на химията и фармакобиохимията.

Академик Евгени Викторов Головински почина на 12 март 2021 година. С неговата кончина БАН и българската наука губят един голям и достоен учен.

Поклон пред светлата му памет!

Българска академия на науките

Професор дн Галин Петров Петров

Галин Петров Петров е роден в Шумен на 8 септември 1938 година. Завършва гимназия „Н. Вапцаров“ в родния град, а впоследствие и Химическия факултет (днес Факултет по химия и фармация) на Софийския университет „Климент Охридски“ (ХФ-СУ) през 1961 г. От 1962 г. е асистент в

същия факултет и последователно старши асистент и главен асистент до 1976 г. През 1973 г. защитава дисертация за научната степен „кандидат на химическите науки“ и е избран за доцент през 1977 г. През 1995 г. придобива научната степен „доктор на химическите науки“ и от 1996 г. е професор. Специализира в университета в Хале/Заале (Германия) в периода 1969–1970 г.

Ръководител е на лаборатория „Елементоорганични съединения“ в катедра „Органична химия“ от 1989 г. и ръководи катедрата между 1989–1993 и 1995–1999 г. Създава и ръководи специализацията и магистратурата „Агрохимия“ в ХФ-СУ (1992–2002 г.). Участва в административното управление на ХФ-СУ като заместник декан (1979–1981 г.) и декан (1987–1991 г.). Ректор е на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ (ШУ) в периода 2000–2002 г.

Чете лекции по органична химия, органичен анализ, токсикохимия, химия на елементоорганичните съединения, химия на пестицидите, екотоксикохимия,

структура и реактивност на органичните съединения, механизми на органичните реакции, комплексни съединения в органичната химия (СУ, ШУ и Югозападния университет „Св. Иван Рилски“ в Благоевград). Научните му изследвания са върху синтез, структура и реактивност на полифункционални органични съединения – метални комплекси, ациклични и хетероциклични съединения (органометална, органофосфорна и хетерофункционална химия) с над 120 научни и научно-популярни публикации, учебници и учебни пособия. Ръководител е на 8 докторанти и над 50 дипломанти

Членува в международната асоциация по теоретична органична химия (World Association of Theoretical and Computational Chemists, 1993 г.), Федерацията на европейските химически дружества (сега Европейско химическо общество, European Chemical Society) в работните групи „Органометална химия“ и „Химия на храните“, 1994 г.), Съюза на химиците в България от 1991 г., Съюза на учените в България от 1968 г., Дружеството на германските химици (GDCh от 2001 г.). През 2018 г. е вписан в почетната книга на СУ „Климент Охридски“.

Член е на Националния научен координационен съвет по бедствия, аварии и катастрофи и на Експертния съвет по химическа защита към Правителствената комисия на МС в България от 1992 г., член е на Специализирания научен съвет по органична химия и органична химична технология към ВАК от 1998 г.

Автор е на „Увод в органичната химия“, учебник „Органична химия“ за студенти от бакалавърските програми на Факултета по химия и фармация и Биологическия факултет при СУ, както и на други университети (1981, 1988, 1996, 2006, – изд. „Софийски университет“, София), „Познавате ли островите?“ (1984, 1997, „Наука и изкуство“, София, 1987, Токио, Япония), „Химия органична“ (1996 г.), „Помагало по органична химия“ (1997 изд. „Благоевградски университет“, „Химия за IX и XII клас на средните общообразователни училища“ (1984, 1987, 1989, 1992, 2001 и 2004 г.), „Четива, любопитни факти и задачи по химия“ (1987 г.), „Сборник с логически задачи по химия“ и др.

Бил е член на редакционната колегията на списанията „Химия и индустрия“ (1988–1991 г.), „Main Group Metal Chemistry“ (Белгия, 1992–1996 г.), Годишник на СУ (химия, 1998–2009 г.). Награждаван е с орден „1300 години България“, медал „100 години Софийски университет“, почетни медали с ленти на Шуменския и Софийския университети и вписване в Почетната книга на Софийския университет.

Професор дн Галин Петров Петров ни напусна на 29 октомври 2021 година след кратко боледуване. Поклон пред светлата му памет!

Академичната общност, СУ „Св. Климент Охридски“

Професор дн Борян Пенков Радов

Борян Пенков Радов е роден на 2 септември 1941 година в София. Завършва висшето си образование по специалност „Химия“ в Химическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (ХФ-СУ) през 1967 г. и веднага постъпва като асистент в катедра „Физикохимия“ в ХФ-

СУ. През 1974 г. защитава дисертация за научната степен „кандидат на химическите науки“ (сега „доктор“) на тема „Кинетика на изтъняване и деформация на течни филми, стабилизирани с повърхностно-активни вещества“ с научен ръководител проф. дн Иван Боянов Иванов и през 1981 г. се хабилитира като доцент в катедрата по физикохимия. През 1994 г. защитава дисертационен труд за научната степен „доктор на химическите науки“ на тема „Флуктуации и хидродинамични взаимодействия в дисперсни системи“. През 1996 г. е избран за професор по физикохимия и колоидна химия. Проф. дн Б. Радов ръководи катедра „Физикохими“ при ХФ-СУ през периода 2000–2004 г. и е ръководител на лаборатория „Физикохимия на повърхностите и дисперсните системи“ (2006–2011 г.). Член е на Германското колоидно общество (Kolloidgesellschaft) и на Международната асоциация по колоиди и наука за повърхностите (International Association of Colloids and Interface Science). Член е на факултетния съвет и научния съвет на ХФ-СУ (1994–2009 г.). Последователно е член и зам.-председател на Комисията по химически науки при Висшата атестационна комисия (ВАК, 1992–1997 и 2002–2005 г.). Специализира в Дания, Германия и Холандия.

Б. Радов е въведен в науката още през студентските години от проф. дн Иван Б. Иванов, но оформя своите интереси преди всичко под въздействие на акад. Алексей Шелудко и ръководения от него семинар „Физикохимия на повърхностите и дисперсните системи“. Започва с изучаване на динамиката и устойчивостта на пенните филми (теория), която остава траен обект на интересите му и до днес. Резултатите от изследването на ролята на повърхностно-активните вещества (ПАВ) върху кинетиката на изтъняване на пенните филми (така наречения Марангони ефект, съвместно с И. Б. Иванов и Е. Манев) получават широка известност и дават началото на интензивни изследвания в редица лаборатории по света. Стабилността на тънките течни филми (т.н. теория на критичните дебелини) е друга трайна изследователска тема в научното творчество на проф. дн Б. Радов. Доразвит е флуктуационният мо-

дел „Шелудко-Фрай“ с приложение на стохастичния подход за описание на еволюцията на неустойчивите моди (съвместно с А. Шелудко и Е. Манев). По-късно тази гледна точка е приложена и върху устойчивостта на умокрящи филми (тънки течни филми върху твърди повърхности), довела до потвърждаване на съществуването на наномехурчета на границата вода/хидрофобна повърхност (съвместно с Х. Шулце от Германия). Стохастичният подход придобива по-самостоятелно значение при прилагането му върху флуктуационни вълни на течни повърхности и по-конкретно – в опита за разрешаване на парадокса за разходимост (безкрайна енергия) на Фурие спектъра на капилярните вълни (съвместно с Р. Цеков). Съществено място в научните интереси на Б. Радов заема темата за динамичното умокряне (по-конкретно въпросите за природата на хистерезиса на трифазния контакт). Прилага модела за бариерния механизъм за интерпретация на кинетиката на умокряне (съвместно с Й. Петров). Тематиката на контактния ъгъл има своето приложно развитие в областта на флотацията (съвместно с А. Шелудко и Х. Шулце). През последните години интересът на проф. Радов е насочен към електрическите свойства на течни повърхности, където формулира и разработва модела на специфичната повърхностна поляризуемост (в смисъла на Гибсов излишък), като решава задачата за двоен електричен слой, породен от хетерогенно заредена повърхност (съвместно с Р. Славчов).

Проф. дн Б. Радов има активна учебна дейност, като наследява курса по колоидна химия в СУ-ХФ от основателя му акад. А. Шелудко. Въвежда нови курсове за магистри и докторанти, между които: „Неравновесна термодинамика“, „Стохастични методи в естествените науки“ (съвместно с Р. Цеков), „Методи за получаване на дисперсни системи“, „Аерозоли“. Автор и съавтор е на 110 публикации; както и на глави в различни монографии в авторитетни международни списания на издателствата „Academic Press“ и „Elsevier“. Преобладаваща част от тези публикации са в международни списания като *Advances in Colloid and Interface Science*, *Colloid and Polymer Science*, *Colloids and Surfaces A*, *Giessereiforschung*, *International Journal of Mineral Processing*, *International Journal of Multiphase Flow*, *International Journal of Quantum Chemistry*, *Journal of Colloid and Interface Science*, *Journal of the Chemical Society Faraday Transactions*, *Journal of Dispersion Science and Technology*, *Journal of Materials Science*, *Journal of Physical Chemistry A*, *Journal of Physics Condensed Matter*, *Kolloid-Zeitschrift*, *Langmuir*, *NATO ASI Series, E: Applied Sciences*, *Transactions of the Faraday Society*, *Zeitschrift für Physicalische Chemie*, *Коллоидний журнал* и др.

Проф. дн Б. Радов чете лекции и в други университети (Благоевград, Шумен) и в Германия. С ентузиазъм работи с кръжочници и дипломанти. Бил е научен ръководител и консултант на множество докторанти у

нас и в чужбина (Германия), някои от които днес са хабилитирани учени (Е. Милева, Д. С. Димитров, Р. С. Цеков, М. З. Аврамов, А. Н. Иванова). Носител е на високото отличие на Алма матер „Св. Климент Охридски със синя лента“ (2004 г.).

Проф. дн Борян Радоев е изтънчен ценител на качествено сериозно кино, хубавата класическа музика и финия чай (зелен(!) – и не само!). Пред послед-

ното десетилетие той участваше активно в Клуба на неостаряващите химици.

Професор дн Борян Пенков Радоев почина след кратко, но тежко боледуване на 26 септември 2021 година.

Поклон пред светлата му памет!

Д. Цалев